

åpent

ROM

1/2006

Tema: Miljø

Pilestredet park

Bærekraftig byliv

Bergen ungdomssenter

Skreddersydd for ny behandlingsmetode

PROFIL

Hege Njaa Rygh

Ny informasjondirektør i Statsbygg

Tett på Lars Løvold, Regnskogsfondet

Sjømennenes minnehall i Stavern

Kulturminner

Puslespillet på Bygdøy

- 3 **Bærekraftig byliv**
Pilestredet park, et attraktivt boligområde i Oslo sentrum, men også et byøkologisk pilotprosjekt.
- 8 **Horisont**
Ikke kast bort tiden med prat.
- 9 **Visste du det?**
GRIPs fire naturlover.
- 10 **Skreddersydd for ny behandlingsmetode**
På kort tid har Statsbygg levert et skreddersydd nybygg for Bergen ungdomsenter.
- 14 **Profil: Hege Njaa Rygh**
Hun ble nylig tilsatt som informasjonsdirektør i Statsbygg, og gleder seg til å formidle de mange gode historier som Statsbygg har på lager.
- 15 **Mosaikk**
- 16 **Tett på**
Lars Løvold, leder i Regnskogfondet.
- 18 **Sjømenneskes minnehall i Stavern**
For å hedre sjøfolk som ble krigens ofre har arkitektene valgt en form som symboliserer både gravkammer og sjømerke.
- 21 **Puslespillet på Bygdøy**
– Å si at den kongelig sommerresidens blir «som ny» ville være galt, men den blir i bedre stand enn den noen gang har vært.

åpent
ROM

Vårt felles lån

- Vi arver ikke jorden av våre forfedre, men låner den av våre barn, sier et indisk ordtak. På tross av at miljøspørsmålene har stått på dagsorden i mange tiår, synes ikke dette ordtaket å ha vunnet fotfeste. Miljøutfordringene øker både nasjonalt og internasjonalt, mens løsningene synes å være vanskelig å finne.

Kanskje skyldes det at for mange leter etter den ene løsningen som kan ordne alt på kort tid. Slike løsninger finnes sjelden på vanskelige problemer. Vanskelige problemer må brytes ned i håndterbare størrelser.

Statsbygg har jobbet med miljøutfordringene i flere år. Vi ønsker bedre miljøeffektivitet i egen virksomhet gjennom systematisk miljøstyring i plan- og byggeprosjekter og i vår drift og vedlikehold av bygningene. Vi tar mål av oss til å være kompetanseorgan og pådriver for miljøetsatsing i næringen. Vi vil også stimulere våre oppdragsgivere og brukere til å treffe miljøvennlige valg.

Statsbygg satser på miljø i forvisning om at dette faller innenfor vårt samfunnsansvar. Vi har gjennom flere prosjekter høstet erfaringer og kompetanse på miljøområdet som vi gjerne deler med andre.

I vårt prosjekt Pilestredet Park introduserte vi for ikke så lenge siden en helhetlig løsning for kildesortering og behandling av avfall. Dette er det første anlegget av sitt slag i Oslo. Målet er at 70 prosent av alt avfallet fra boligene skal gjenvinnes. For å nå dette målet er vi avhengig av at beboerne følger noen enkle regler i sin hverdag. Eksemplet viser at, akkurat som avfall, kan miljøutfordringen brytes ned i håndterbare størrelser. – Tenke globalt og handle lokalt, het det en gang i verden!

God lesning.

Stig P. Pettersen

Redaktør

PS: Ta gjerne bladet med deg hjem eller gi det videre til en venn!

Si din mening til: spp@statsbygg.no

Åpent rom nr. 1 – 2006. Et blad for politikere, media og forvaltning. **Utgiver:** Statsbygg

Ansvarlig redaktør: Stig P. Pettersen

Bidragstydere denne utgave: Morten Ryen/Fete typer, Ellen Stai, Mirjana Rødningen, Eva Kvandal, Cecilie Johansen

Redaksjonen avsluttet februar 2006

Design: Fete typer/www.fetetyper.no **Repro og trykk:** Gamlebyen Grafiske as **Papir:** 200/135g Eurobulk **Opplag:** 4.000

Forsidefoto: Thomas Bjørnflaten **Vignettfoto:** Linda Cartridge

Statsbygg, Byporten, Biskop Gunnerus'gt, Postboks 8106 Dep, 0032 OSLO

Telefon: 22 95 40 00 **Telefaks:** 22 95 40 01

www.statsbygg.no postmottak@statsbygg.no

Tekst: Morten Ryen/Fete typer

Foto: Thomas Bjørnflaten/nyebilder.no

Les: statsbygg.no/miljo

Pilestredet park:

Bærekraftig byliv

Tema: Miljø

Det gamle Rikshospitalet er blitt til Pilestredet Park. Et attraktivt boligområde i Oslo sentrum, men også et byøkologisk pilotprosjekt. Byggherre og entreprenører er snart ferdig med sitt. Nå er det beboerne som skal realisere visjonen om et bærekraftig byliv.

Tema: Miljø

Dragen (side 6) og Vinduet er en del av utomhusanlegget som er tegnet av Landskapsarkitektene Bjørbekk & Lindheim AS

Under utviklingen av Pilestredet Park er noen av de gamle sykehusbygningene bygget om og modernisert, mens andre er revet for å gi plass til nye, funksjonelle og energieffektive boliger.

Da det gamle Rikshospitalet ble flyttet, var det et ønske både fra Oslo kommune og staten at området skulle utvikles på en måte som gjorde det til et eksempel på bærekraftig byutvikling.

– Helt fra arbeidet begynte, med planlegging og prosjektering, via riving til rehabilitering og nybygging, har vi tenkt miljø, sier prosjektsjef Erik Engseth. Han har ledet prosjektet fra år 2000 og kan nå glede seg over å se beboerne ta området i bruk.

Gjenbruk Det ble utformet et eget miljøoppfølgingsprogram for prosjektet – en MOP-, som utbyggerne var nødt til å følge.

– Statsbyggs MOP for Pilestredet Park var veldig detaljert og stilte strenge, men veldig tydelige krav til oss, sier Arne Linja i Skanska.

– For oss har det vært en veldig positiv erfaring. Vi har måttet løse en rekke utfordringer underveis, men vi har greid det og det er sånt vi lærer mye av.

Den første, og kanskje største utfordringen for Skanska, var å rive deler av det gamle syke-

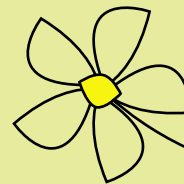
huset og samtidig sikre høyest mulig grad av gjenbruk av materialene.

– Rivingen innebar at 90 000 tonn masse skulle håndteres og sorteres. I dag viser fasiten at bare to prosent av massen ble plassert i deponi. Resten er gjenbrukt på området, forteller Arne Linja.

Gjenbruksparken Mye fra det gamle Rikshospitalet har funnet veien til Gjenbruksparken som ligger midt inne på området.

– Teglstein er knust, malt opp og blandet inn i betongen, sier Engseth og viser oss de røde flekkene på gangveiene. En del bygningsdetaljer er bruk til å bygge opp støttemurer og trapper. Blomsterbed er rammet inn av vindusbrett i granitt.

Den tidligere Kvinneklippsparken hadde mange fine trær, blant annet vrialm, hengealm og flikbladet berglønn. Denne har vi søkt beholdt i sin opprinnelige form. De fleste av de store trærne er også «gjenbrukt». Noen ble også plantet på det nye Rikshospitalet på Gaustad.

Setter standard for miljøoppfølging

Statsbygg har utviklet betydelig kompetanse og erfaring knyttet til miljøoppfølgingsprogrammer i store byutviklingsprosjekter. Nå ser det ut til at erfaringene vil danne grunnlaget for en ny nasjonal standard for miljøprogrammer.

– MOP har, i ulike former, vært brukt i flere år i bygge- og anleggsbransjen, men det har ikke eksistert noen felles standard. MOP-en for Pilestredet Park var den første som definerte klare, konkrete og kvantifiserbare mål for prosjektets miljøytelse, sier Zdena Cervenka i Statsbygg. Hun er ansvarlig for rapporten «Miljøhensyn i utviklingsprosjekter» der Statsbygg har sammenfattet erfaringene fra Pilestredet Park, Etterbruk av Fornebu, Bjørvika og Vestbanen.

Må være konkret

Cervenka mener bruken av miljøoppfølgingsprogram er positivt, men at de ofte er for generelle og lite operative.

– Valg av miljømål blir ofte litt tilfeldige eller basert på en uklar oppfatning av hva som ligger i begrepet bærekraftig byutvikling. Dermed blir det også vanskelig å dokumentere hvordan miljømålene blir oppfylt, sier hun.

De fleste miljøprogrammene er knyttet til enkeltbygg og bygningsrelaterte tiltak.

– Det er behov for i større grad å formulere miljømål for hele områder. På den måten kan en tenke mer helhetlig og få større effekt av tiltakene.

Erfaring setter standard

I tillegg til å sammenfatte erfaringer i en stor rapport, har Statsbygg i samarbeid med Oslo kommune og SINTEF også utviklet et webbasert verktøy for miljøprogrammering.

– Verktøyet gir grunnlag for både å fastsette miljømål og å utforme gode miljøprogram, sier Cervenka.

– Videre letter det arbeidet med oppfølging av miljømål og dokumentasjon av måloppnåelse gjennom en miljøoppfølgingsplan.

Standard Norges sektorstyre for bygg, anlegg og eiendom har nå satt i gang arbeid med en ny nasjonal standard for Miljøoppfølgingsprogram. Statsbygg deltar i arbeidet.

Verktøyet vil i 2006 være gratis tilgjengelig for bransjen på www.miljøprogram.no

på oppdrag av Statsbygg.

– Det er litt mye plast i komposten, men det er nok bare i en overgangsfase. De som har bodd her lengst er de flinkeste, og det viser at folk lærer etter hvert, sier operatør Edmund Frenstad i ISS Vaktmesterkompaniet

– Det kjennes bra å vite at du gjør en innsats for å bevare miljøet, sier Birgithe Bjørnstad som har bodd i Pilestredet Park vel et år. – Å kildesortere er litt mer krevende enn å hive alt i en dunk, men her er forholdene lagt veldig godt til rette.

Tema: Miljø

> **På sparebluss** Pilestredet Park er tilkoplek fjernvarmenettet i Oslo. Det er ikke lagt opp til elektrisk oppvarming i bygningene.

– Den største miljøgevinsten ligger nok i energikravene i prosjektet, sier Arne Linja.

– Bygningene er planlagt og oppført for å ha et lavest mulig energibehov ved riktig bruk.

Styringssystemer gjør det mulig å tilpasse oppvarmingen, slik at boligen står på «sparebluss» når den ikke er i bruk og justerer seg opp til passe nivå før du kommer hjem. Riktig bruk av dette utstyret sparer energi og penger.

Kildesortering Ingen andre områder i Oslo har gjennomført kildesortering slik det er gjort i Pilestredet Park. Alle beboere har fått en «Håndbok i kildesortering» slik at de kan lære seg hva som skal hvor.

Målet er at bare 30 prosent av avfallet skal være restavfall. Resten skal resirkuleres. Våtorganisk avfall blir kompostert. Komposten brukes i parker og bed i hele parken.

– Det er en forutsetning at komposten ikke

skal transporteres ut av området. Derfor går ikke komposten bare til fellesarealene. Også de beboerne som ønsker det kan ta kompost her til sine hageflekker eller verandakasser, forklarer Engeseth.

Stjerneeksempel Det er lagt vekt på å skape et godt utemiljø uten biltrafikk. Parkeringsanlegget under bakken har atkomst fra utsiden. Det er kort vei til kollektive transportmidler og inne på området er det et nettverk av sykkelstier og gangveier. Alt for å gjøre belastningen fra utslipp, støy og støv minst mulig.

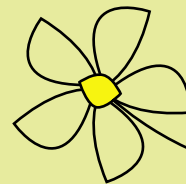
Rennende vann, fontener og bassenger bidrar til å skape liv og harmoni. Noe av vannet er regnvann som blir samlet opp på takene og ledet gjennom området i bekker.

– Ikke bare i utviklingen av området, men også i den daglige driften skal dette være et eksempel til etterfølgelse, sier Engeseth. – Vi hadde klare miljømål under riving og bygging. Nå setter vi vår lit til at de som bor her følger opp intensjonene med Pilestredet Park.]

Det er lagt stor vekt å å skape et godt og helt bilfritt utemiljø med grøntarealer og utsmykninger

For å lette atkomsten til Pilestredet Park er det laget åpninger i muren som tidligere omkranset Rikshospitalet.

Bygningselementer fra det gamle Rikshospitalet er blant annet brukt til å lage trapper.

Aldri mer tropisk tømmer

Statsbygg fikk gjennomgå i media da det ble oppdaget at kunstpaviljongen som var satt opp i forbindelse med «Frosken» på Tullinløkka var delvis kledd med kryssfinér fra regnskog. Statsbygg tok kostnadene ved å rive veggene og lærte en lekse.

- Vi har satt i gang en rekke tiltak for å unngå at noe lignende skjer igjen, sier miljøkoordinator Viel Sørensen i Statsbygg.
- Vi stiller tydeligere krav i kontraktene, vi gir våre egne ansatte bedre kunnskap og vi tar et ansvar for å gi bransjen bedre kunnskap. Blant annet er det laget faktaark som om kort tid blir lagt ut på Statsbyggs hjemmesider, vi har laget en egen modul i Statsbyggskolen og vi planlegger flere seminarer om temaet.

Absolutt forbud

I kontraktene står det nå at tropisk tømmer ikke skal brukes i det hele tatt. Det spiller ingen rolle om leverandøren kan legge fram dokumentasjon på at treverket kommer fra en plantasje.

- Denne beslutningen er tatt etter råd fra Regnskogfondet, sier Viel Sørensen.
- Grunnen er at det har vist seg at dokumentasjonen ikke er til å stole på. Kravet gjelder både i byggematerialer og i materialer som brukes på byggeplassen.

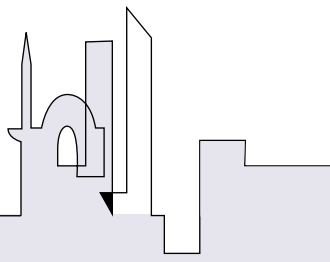
Selvransakelse

Statsbygg gjør nå en revisjonsrunde i alle pågående byggeprosjekter for å forsikre seg om at tropisk tømmer ikke er brukt.

- Vi kan aldri være 100 prosent sikre, men vi gjør nå det vi mener er mulig å gjøre for å hindre at treverk fra regnskog blir brukt i våre bygg, sier Viel Sørensen.

Statsbygg har også støtte arbeidet med heftet «Gulv og grønne skoger» som Norske Arkitekters Landsforbund (NAL), Senter for bærekraftig arkitektur og stedsutvikling (NABU) og Regnskogfondet står bak.

Ikke kast bort tiden med prat!

Tekst: Øivind Christoffersen

Foto: Christian Hatt

Øivind Christoffersen har vært administrerende direktør i Statsbygg siden 2001

Når Olav Heyerdahl går om bord i balsaflåten «Havets hersker», for å seile i sin verdensberømte bestefars kjølevann, er ikke målet for turen å teste ut hypoteser om hvordan tidlige kulturer spredte seg, men å forske på forurensning som kan skade forplantningsevnen til dyr og planter i havet. Selv om jeg mistenker mennesket på seks for å være utrustet med en stor porsjon eventyrlyst i tillegg til forskningsinteressen, så er det for meg ubegripelig at noen frivillig overgir seg fullt og helt til naturkreftene.

For naturen har sannelig vist sine muskler i det siste og da har vi svært lite å stille opp med. Vi blir sårbare, slik som naturen også er. Balsatreet er en truet tresort, og treets flyteegenskaper skal visstnok være relativt dårlige. Men det er ingen tvil om at tømmeret i Olav Heyerdahls flåte er bærekraftig, for det er dyrket frem på en balsatreplantasje.

Og mennesket hadde ikke noe valg heller. For regnskogen i Ecuador hvor bestefar Thor hugget balsastokkene til Kon Tiki-ekspedisjonen i 1947, er i dag kraftig redusert etter omfattende rovdrift, og vannstanden i elva er blitt så lav at tømmeret ikke kunne fløtes ned til havet.

Det er på mange måter langt fra regnskogen i Ecuador til lille Norge. Men til tross for geografisk avstand og ulik topografi, har vi den samme utfordringen – nemlig å bevare miljøet for etterlekt. Hvordan de globale miljøutfordringene skal løses, er et stort spørsmål. Men et sted må

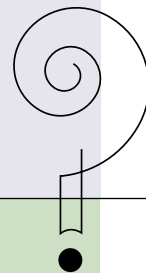
Balsaflåten Kon-Tiki. Foto: Kon-tiki museet, www.kon-tiki.no

man bare begynne. Og i Statsbygg har vi tatt fatt på oppgavene med å løse miljøutfordringene innenfor vår bransje.

Arbeidet gir resultater. Statsbygg har gjennom prosjekter som Pilestredet Park, og Fornebu, vist at det går an å redusere miljøpåvirkningene i alle prosjektets faser. Statsbygg har hatt en bratt læringskurve, men i dag har vi medarbeidere som er eksperter på å finne gode løsninger på vanskelige miljøspørsmål. Vårt håp er at flere av de andre utbyggere følger vårt eksempel. Det er faktisk lettere enn man tror. Det handler om å ta miljøhensyn i alle prosjektets faser, blant annet velge miljøvennlige produkter og materialer, ha pla-

ner for avfallshåndtering og bidra til å redusere energibruk i byggene.

Det er sagt at Thor Heyerdahl hadde vannskrekk etter at han havnet under isen som barn. Man kan spørre: Hva får en mann som nesten har druknet til å legge ut på verdenshavene på en balsaflåte? Jeg tror ikke svaret er eventyrlyst alene, men at man må våge, tenke nytt og stort og handle hvis man skal oppnå resultater. Store oppgaver skal en begynne på, ikke tenke på. Først da kan man gjøre Niel Armstrongs ord til sine: «Et lite skritt for et menneske, men et stort skritt for menneskeheten»]

GRIPs fire naturlover

Naturlov 1 – Ingenting forsvinner og ingenting kommer til

Vi oppholder oss innenfor et lukket system: jorda der mengden av energi er konstant.

Naturlov 1 er hentet fra termodynamikkens 1. lov som sier at energi aldri kan oppstå eller forsvinne, men bare skifte fra en form til en annen.

Naturlov 2 – Alt spres

Vi kaster fra oss ting overalt, og slipper ut stoffer til jord, luft og vann, ofte uten å tenke på hvor det blir av. Hvert atom av kvikksølv, bly, sink, kobber, kull og olje som utvinnes, må ta veien et eller annet sted. Før eller senere spres det i naturen. Ting blir ikke borte, vi blir ikke kvitt dem. De endrer bare form og spres med vær og vind, og dukker opp der vi minst vil ha dem.

Naturlov 3 – Alle lever av den grønne celle

De grønne cellene finner vi i de grønne plantene på land, i skog og på gressmark, og i planktonet i havets øvre lag. Alt levende er avhengig av den grønne celledes produksjonsevne.

Menneskene har stor nytte av viltvoksende planter og et biologisk mangfold. Det kan skjule seg enorme muligheter for mat, råmaterialer og medisiner i arter som ennå ikke er oppdaget og kartlagt.

Naturlov 4 – Jorda har tålegrenser

Jorda har sine egne spilleregler som setter grenser for bruk av ressursene. Naturen tåler ikke ubegrenset forurensning og forbruk før det truer menneskers velvære og livskvalitet. På noen områder har vi en tilnærmet enighet om hvor naturens tålegrenser går. På andre områder jobbes det stadig med å finne ut av hvor mye vi kan forbruke og forurense uten at det får konsekvenser for våre etterkommere.

Kilde: Grips miljøoase

«Enhver har Ret til et Milieu som sikrer Sundhet og til en Natur hvis Produktionsævine og Mangfold bevares.»

Norges Grundlov av 1814 §110b

Fakta om GRIP

- ▶ GRIP er en stiftelse for bærekraftig produksjon og forbruk som er opprettet i 1995 og oppdragsfinansiert fra bl.a. Miljøverndepartementet.
 - ▶ GRIP skal bidra til økt miljøeffektivitet i norske virksomheter – for å oppnå høyere verdiskapning med mindre miljøbelastning.
 - ▶ GRIP jobber på tvers av bransjer og fagområder.
 - ▶ GRIP deler ut den nasjonale miljøprisen, Glassbjørnen.
- Les mer: www.grip.no

«Vi står under et stadig voksende trykk fra krefter som fremmer overforbruk og forøding. Vi bryter livets lover, men håper på livets gode frukter.»

Gunnar Stålsett

Tekst: Ellen Stai

Foto: Silje Robinson

Les: bufetat.no

Bergen ungdomssenter:

Skreddersydd for ny behandlingsmetode

Bergen ungdomssenter er det første i Norden som tilbyr en helt spesiell behandlingsform for ungdom med alvorlige atferdsvansker. På kort tid har Statsbygg levert et skreddersydd nybygg som både skal være et hyggelig hjem og behandlingssenter for åtte ungdommer og en velfungerende arbeidsplass for over tretti ansatte.

Tidligere tiders barnevernsinstitusjoner var gjerne store og lå langt fra folk. Det nye ungdomssenteret på Nedre Natland i Bergen ligger midt i et boligområde som fortsatt er under utvikling. Senterets 840 kvadratmeter er fint tilpasset terrenget og ser fra flere ståsteder ut som en moderne villa. Også innvendig har man lagt vekt på at dette først og fremst er et hjem, og selve behandlingsmetoden legger vekt på at ungdommene ikke skal institusjonaliseres, men delta aktivt i nærmiljøet.

– Korte, intensive opphold der mye av behandlingen foregår utenfor selve institusjonen, har vist seg å ha best effekt, sier Christine Bergan, leder av familie- og oppfølgingsteamet ved Bergen ungdomssenter. Ungdommene skal bare bo på senteret i seks måneder, etterpå skal de følges opp like lenge hjemme hos foreldre

eller fosterforeldre. Familien eller foresatte trekkes med i behandlingen hele veien, derfor er det også en egen familieleilighet ved senteret.

Ny behandlingsmetode – Målgruppen vår er ungdom med veldig alvorlige atferdsvansker. Her skal de lære sosiale ferdigheter og andre reaksjonsformer enn aggresjon og rusmisbruk, forklarer Christine Bergan. Metoden er utviklet av psykolog Tor Andreassen og har fått navnet MultifunC. Den er resultatet av et svensk/norsk samarbeid basert på forskning om behandling av ungdom med atferdsvansker. Deler av ulike behandlingsmåter er satt sammen til en behandlingsmodell som de hittil 25 ansatte ved Bergen ungdomssenter har satt seg grundig inn i. Hvordan de skal opptre i ulike situasjoner er utførlig beskrevet i flere manualer. Svært lite er overlatt

til tilfældighetene, selv om skjønn og erfaring naturligvis er viktig i dette arbeidet

Metoden skal også tas i bruk andre steder. – Det er moro at vi starter opp flere steder i landet, slik at vi kan lære av hverandres erfaringer. Vi jobber med en utfordrende klientgruppe som er vanskelige å behandle og ofte koster samfunnet mye penger. Vår aller vanskeligste jobb er kanskje å hjelpe ungdommene å etablere seg i et nytt og positivt miljø, sier Bergan, som er spent på å høste resultater av den nye metodikken, der et sinnrikt belønningssystem ifølge teorien etter hvert skal erstattes av indrestyrt kontroll.

Byggherre og eiendomsforvalter

Statsbygg Vest har vært en aktiv medspiller helt siden ledelsen i Bufetat fortalte at de skulle i gang med et helt nytt tiltak. Tiden var knapp, >

Moderne design, mye lys og bevisst fargebruk skaper et luftig, stilrent interiør i ungdommenes oppholdsrom.

I oppstartfasen er det plass til fire-fem ungdommer, men i løpet av høsten vil det antakelig være åtte ungdommer på senteret, mens like mange følges opp utenfor institusjonen.

› og flere eksisterende bygg ble vurdert før man besluttet at det beste var å bygge nytt. Som byggherrens representant har overingeniør Kjartan Nettet hatt ansvar for fremdriften. I dag er han eiendomsforvalter og i stadig kontakt med dem han har bygget for.

– Å være med og utvikle noe helt nytt gir en helt egen ansvarsfølelse, og det å stå for det i ettertid er langt mer tilfredsstillende enn bare å overlevere et bygg, sier Nettet.

Christine Bergan synes det er blitt et fint bygg og en trivelig arbeidsplass. Ideelt sett skulle hun gjerne hatt noen ekstra kvadratmeter, men hun ser også fordelene ved at bygget er intimt. - Ungdommene sier det er tett, det er ikke lett å stikke seg vekk her. Men det er jo også meningen. På den ene siden skulle vi gjerne hatt for eksempel en gymsal, men det har man jo ikke i et vanlig hjem heller, sier hun.

Antakelig har ungdommene heller ikke eget bad hjemme. Det har de her. Ingen skal gjemme seg bort med PC eller TV på rommet, men begge deler finnes i fellesrommene. Dessuten har senteret eget multimediarom med flatskjerm og surroundanlegg som sikkert vil gjøre hjemmekinokveldene ekstra populære.

Beroligende farger En fargekonsulent har sørget for at veggene har fått noen strøk beroligende lavendel, mens de to boenhetene er holdt i grønt og turkis, som også skal være harmoniske farger. Interiøret er moderne, lyst og lett. Levende lys og hjemmebakke boller signaliserer idyll, men her er ingen skarpe kjøkkenkniver eller redskaper som kan brukes som våpen.

I underetasjen er det arbeids- og oppholdsrom for ansatte. Akkurat som i et vanlig hjem vil det være mest aktivitet på huset om ettermiddagen og på kveldstid. Ungdommene er på skole om dagen og tre pedagoger skal følge dem opp på de ulike skolene og hjelpe til med lekser. Til sammen skal 35 voksne med ulik faglig bakgrunn jobbe sammen for å få ungdommene inn på et bedre spor.

Statsbygg startet arbeidet med blanke ark. Seks måneder etter at byggetillatelse var gitt sto bygget ferdig, uten at kostnadsrammen på 20 millioner var overskredet.

– Når ting skal gå fort gjelder det å ha ekstra fokus på sikkerhet. Jeg er veldig fornøyd med at vi greide å holde tidsfristen uten at det gikk utover kvaliteten. Et spennende prosjekt! sier eiendomsforvalter Kjartan Nettet.]

Fakta

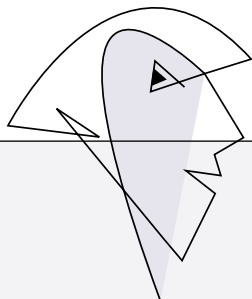
› 1. januar 2004 overtok staten ansvaret for familievernkontorene og de barnevernstjenestene som tidligere ble drevet av fylkeskommunene. Statsbygg drifter og vedlikeholder eiendommene som omfattes av virksomheten til den nyopprettede Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), pr 1. februar 88 eiendommer med til sammen 75 000 kvm. Flere er under bygging/prosjektering, og i 2006/2007 vil antall kvadratmeter øke til over 80 000.

› Bergen ungdomssenter ble innviet 15. november av barne- og likestillingsminister Karita Bekkemellem. Senteret var det første av seks institusjoner som tilbyr en helt ny behandlingsform for ungdom med atferdsvansker. Ås ungdomssenter åpnet 31. januar, mens Sandefjord, Stjørdal og Tromsø står for tur. Et senter i Oslo planlegges også.

Christine Bergan er fornøyd med sin nye arbeidsplass og gleder seg til å se resultater av den nye behandlingsmetoden MultifunC; multifunksjonell behandling i institusjon.

Tekst: Stig P. Pettersen

Foto: Linda Cartridge

- Jeg gleder meg til å formidle de mange gode historiene som Statsbygg har på lager, forteller Hege Njaa Rygh (41) til Åpent rom. Hun ble nylig tilsatt som informasjonsdirektør i Statsbygg, og har jobbet med informasjonsarbeid i atten år.

Mange

gode historier å fortelle

Hege Njaa Rygh har sin utdannelse fra Blindern. Hun er cand.mag. med fagene massekommunikasjon, informatikk og kriminologi i fagkretsen. Hun begynte sin atten år lange informasjonskarriere i Husbanken. Siden var hun tilsatt i Skattedirektoratet og Oslo likningskontor, før hun ble informasjonssjef i Datatilsynet. Hun kommer nå fra stillingen som kommunikasjonsdirektør ved Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI), hvor hun har hatt ansvaret for forskningsinstituttets totale kommunikasjonsvirksomhet.

– Vi kan kanskje si at ringen nå er sluttet fra Husbanken til Statsbygg. Jeg gleder meg til å jobbe med eiendoms- og byggesaker igjen. Jeg tror også at min erfaring fra STAMI kan komme godt med i min nye jobb. Også der hadde jeg gleden av å jobbe i en kunnskapsbedrift med medarbeidere preget av høy kompetanse, akkurat som i Statsbygg, slår den nye informasjonsdirektøren fast.

Formidlingens kunst Hege Njaa Rygh kan fortelle at yrkesvalget var litt tilfeldig i utgangspunktet. – Det er mange veier inn i informasjonsfaget. For meg er gleden ved å formidle noe til andre, en sterk drivkraft. Utadrettet virksomhet er rett og slett moro, utbryter en begeistret informasjonsdirektør.

– Åpenhet er et nøkkelord for meg. Informasjon handler om hva omverdenen har behov for og rett til å vite om en offentlig virksomhet. Vår

oppgave som informatører er å forme budskapene og velge de rette virkemidlene for å formidle det, slik at budskapet blir riktig oppfattet. Informasjonsvirksomhet er et håndverk der vi kan lære å bruke de rette virkemidlene til å kommunisere budskapet på mottakernes premisser for å skape forståelse. Det dreier seg om å gjøre budskapet tilgjengelig og distribuere det effektivt.

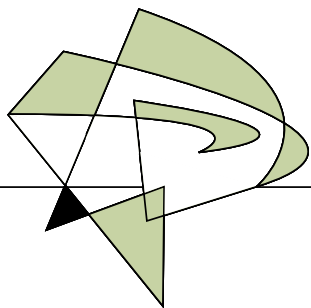
Et spennende arbeidsfelt – Jeg har alltid vært fascinert av arkitektur og byggvirksomhet, forteller Hege Njaa Rygh. – Statsbygg var sånn sett et naturlig valg for meg. Jeg håper og tror at mine interesser for det Statsbygg jobber med vil hjelpe meg i arbeidet jeg nå kaster meg inn i. Det at jeg kan identifisere meg med organisasjonen og dets virkefelt, kan hjelpe meg i å gjøre en god jobb. Å formidle noe du ikke brenner for, må være vanskelig.

– Jeg har selvfølgelig fulgt spesielt med Statsbygg i den siste tiden. Det er gøy å se hvordan Operaprojektet utvikler seg. Jeg er imponert over at bygget ferdigstilles før tiden. Jeg ble også imponert over at oppussingen av Bygdøy kongsgård ligger under kostnadsrammen. Også ble jeg så begeistret over det nye Hålogaland teater. Det var kjempesjakk! Jeg er sikker på at Statsbygg har mange slike gode historier og jeg gleder meg til å formidle dem, sier Njaa Rygh, mens iveren kommer tydelig til uttrykk.

Utfordringer – Men tror du ikke det ligger noen utfordringer her også? spør vi litt forsiktig. – Å, jo da, svares det kjapt. – Det blir selvfølgelig en utfordring å bli kjent med organisasjonen, med alt som foregår og alle som jobber her. Statsbygg er en stor organisasjon, men har mange engasjert og flinke medarbeidere, så jeg tror det skal gå bra, sier informasjonsdirektøren.

– Tidligere negativ omtale av Statsbygg er jeg ikke redd for, sier hun med ettertrykk. – Tidligere tiders vanskeligheter bør ikke skygge over det Statsbygg gjør bra i dag. Statsbygg jobber i en bransje med stor usikkerhet og mange fallgruver. Noe kan sikkert gå galt også i framtiden, men det bør ikke overskygge alt og bør gis de rette proporsjoner. Også dette kan informasjonsvirksomheten bidra til.

Når Hege Njaa Rygh ikke forteller gode historier, lever hun familielivet med mann og to barn på Vinderen i Oslo. – Ungene er fem og syv år. Det krever god organisering, slår hun fast. – Ellers er musikk en hyggelig del av livet. Jeg liker de «gamle» syngedamene som Diana Washington, Sarah Vaughan og Billie Holiday, men er også fascinert av musikere som for eksempel Nick Cave og Marianne Faithful. Jeg synger litt jazz selv også, men akkurat nå gleder jeg meg mest over min nye jobb i Statsbygg!]

► Landets minste fengsel blir større

I Mosjøen, byen midt i Norge, ligger landets minste fengsel. Det er nå blitt større, men er fortsatt minst. Onsdag 25. januar ble det nye tilbygget offisielt åpnet, og fengslet er utvidet fra ni til tolv celler, hvorav tre celler er tomansrom. Totalt rommer fengslet dermed 15 celleplasser. Statsbygg overleverte bygget til statssekretær Anne Rygh Pedersen i Justisdepartementet, mens en av de innsatte sto for underholdningen. Både soningsforholdene og arbeidsmiljøet er blitt bedre etter utvidelsen. Nå legges det planer om en ytterligere utvidelse av fengslet.

Foto: Statsbygg

Foto: Bente Sand, Arkitektnytt

◀ Jannike Hovland ny leder i Norske arkitekters landsforbund

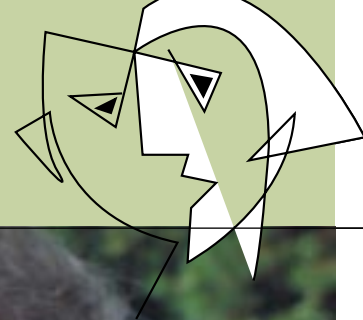
Sivilarkitekt Jannike Hovland er valgt til ny president i Norske arkitekters landsforbund (NAL) for perioden 2006–2008. Hun har diplom som arkitekt fra NTNU fra 1992 og tok ingeniørutdanning fra Bergen ingeniørhøgskole i 1983. Hun vil bli den første kvinnelige NAL-president på 16 år. NAL har 14 lokalforeninger og 3.940 medlemmer. Jannike Hovland kommer fra en stilling i Statsbygg, hvor hun blant annet har vært prosjektleder for Vestbanen.

Steinleggingen har startet

Ny milepæl i Prosjekt Nytt Operahus fant sted mandag 16. januar 2006 kl. 14.00. Da ble den aller første granittsteinen montert på operahuset. «Ice Green» heter granitten som er levert fra Rennebu Granitt i Sør-Trøndelag. Steinen benyttes på nordveggen og i sonen ned mot vannet - et areal på rundt 1000 kvadratmeter. Granitten blir det første publikum møter når de går over broen til operaplassen. Granittplatene er sendt fra Rennebu til Carrara i Italia hvor firmaet Campolonghi har slipt, skåret og merket granitten før den er sendt tilbake. Campolonghi står også for leveransen av marmoren til det nye operahuset. Granitten er festes til aluminiumsskinner, og elastisk fugemasse brukes rundt granittplatene fordi steinen utvider seg når det er varmt og trekker seg sammen når det er kaldt. Det er Naturstein AS som utfører monteringsjobben.

Foto: Statsbygg

Sol ute – varmt inne

Operahuset vil få Norges største solcellepanel. Solcellene er integrert i en 450 m² glassfasade på operahusets sørside. Såkalte wafere skal forvandle sollys til elektrisitet, og på denne måten vil operahuset få ren, fornybar og «vedlikeholdsfri» energi rett inn på strømmettet. EU har gjennom prosjektet ECO-culture støttet dette og flere andre energibesparende løsninger i operabygget med omlag 5 millioner kroner. Prosjektet fokuserer på energieffektiv teknologi i kulturbygninger. Totalt vil de alternative energiløsningene gi en årlig besparelse på 25 prosent.

Foto: Statsbygg

◀ Statsbygg på galehuset

Tronka er Statsbyggs nyeste kontorlokale, og samtidig den eldste bygningen der Statsbygg har kontor. Det er Statsbygg Midt-Norge som holder til i det tidligere Trondhjems Hospitals Pleiestiftelse for Sindssvage i Erling Skakkes gate 66. Navnet Tronka er ifølge Trondheim byleksikon avledet av det franske ordet *tronc*, som betyr «kiste», altså «dårekiste». Bygningen Tronka sto ferdig i 1842, og rommet da 32 pasienter. I 1919 overtok Trondheim kommune Tronka, og pasientene ble overført til Østmarka sykehus. Bygget ble da omgjort til 12 små leiligheter. Tronka ble fredet i 1927. Staten overtok Tronka i 1995. Statsbygg har restaurert Tronka i nært samarbeid med Riksantikvaren og i dag fremstår Tronka som et godt eksempel på en riktig balanse mellom bruk og vern.

Lars Løvold, daglig leder i Regnskogfondet

Hvorfor tror du det for ti år siden var flere miljøbevisste nordmenn enn i dag?

Mange nordmenn er opptatt av miljø! Vi i Regnskogfondet har stor pågang fra ungdom, fra bekymrede forbrukere og andre. Men «miljøbevissthet» går i bølger. På 1980-tallet skapte algeoppblomstring, sur nedbør og Tsjernobyl en allmenn følelse av miljøkrise. Den følelsen er helt annerledes i dagens Norge, men likevel er det langt flere som tenker energiforbruk, sorterer søppel, stiller spørsmål om parketten kommer fra regnskog eller gir penger til miljøprosjekter i fattige land.

Dette til tross: Norge er inne i en overflodsperiode med sterkt fokus på velstand og karriere. De mest dramatiske miljøproblemene er langt unna eller framstår som vanskelige å sette seg inn i.

Var det riktig å rive finerplatene på Tullinløkka?

Det var helt riktig og svært viktig. Finerplatene på Tullinløkka ble en vekker for entreprenører og byggherrer over hele landet: Man må undersøke hva man bestiller – kanskje inneholder byggevarene ødelagt regnskog! Denne saken skapte større bevissthet og medførte mer endret praksis enn utallige informasjonskampanjer. Dessverre viser det seg gang på gang at vi mennesker lærer bedre når vi må rette opp de feilene vi begår enn når vi bare får kjefte.

Hva mener du er den største miljøutfordringen i dag?

Å stanse utarming av klodens biologiske mangfold. Det hevdes av mange forskere at raseringen av naturlige leveområder gjør at planter, dyr og insekter nå utrykkes i et tempo som er tusen ganger det normale. I motsetning til de fleste alvorlige miljøproblemer er utryddelsen av arter uopprettelig. Det er ingen ting vi kan gjøre når vi får føle konsekvensene.

Tekst: Ellen Stai

Foto: Ellen Stai/Jaro Hollan

Les: minnehallen.no/historie.php

Eiketrekisten dekket av et norsk flagg ble gitt som gave fra Norges Rederiforbund da Minnehallen ble innviet i 1926. Kisten er et symbol for alle sjømennene som fikk en våt grav.

Sjømennenes

Arkitektene Andreas H. Bjercke og Georg Eliassen har tegnet Sjømennenes minnehall. Ideen var at hallen skulle framstå som et sjømerke (varde).

Hver sommer kommer pårørende fra inn- og utland for å lete etter slektninger blant navnene på krigens ofre som er innrisset på 28 koppertavler, 1892 omkomne fra 1. og 3456 omkomne fra 2.verdenskrig. Her finnes også minnebøker som omfatter langt flere navn, utarbeidet av pensjonærer fra Sjømannshjemmet i Stavern. Sjømannshjemmet disponerer Minnehallen og sørger for at den er tilgjengelig for publikum om sommeren.

minnehall i Stavern

«For offervilje og sjømannsdåd» lyder inskripsjonen over inngangsdøren til Sjømennenes minnehall i Stavern. Fra sjøen ser den pyramideliknende bygningen ut som en varde. For å hedre sjøfolk som ble krigens ofre har arkitektene valgt en form som symboliserer både gravkammer og sjømerke.

Løpet av en kort sommersesong blir Sjømennenes minnehall i Stavern besøkt av mer enn 20 000 personer fra inn- og utland. Mange kommer for å finne en slektning blant 5348 sjøfolk som har fått sine navn risset inn på 28 kobberplater som er utstilt i Minnehallen. I minnebøker og på data kan de finne nøkterne fakta om det enkelte skipsforlis, men også beretninger om stort sjømannskap og hva som skjedde med de overlevende.

Wildenwey diktet Midlene til å reise hallen kom fra Kullfondet, et risikofond som den engelske regjeringen opprettet i 1917 ved å legge en spesiell avgift på den farefylte kullfrakten mellom England og Norge. Under åpningsseremonien i 1926 fremførte Herman Wildenwey et spesialskrevet dikt til sjømannen og minnehallens pris. Diktet står skrevet på alteret i hallen, der en 27 meter lang frise signert kunstneren Nic Schiøll viser sjøfolks liv og død til lands og på havet. Kunstneren har dessuten forært minnehallen skulpturen «Mot dypet», som forestiller en druknende sjømann som dras ned av havets kjempekrefter.

«Landets egne, mand og kvinde,
konge, folk og raad,
reiste dette æresminde
over sjømænds dåd.
Her hvor hav og land som brødre
deler storm og sol
samles søsken, fædre, mødre,
om et stort symbol.»

*Første vers av Herman Wildenweys dikt,
skrevet til åpningen i 1926, innrisset på alteret
i Minnehallen.*

Kronerulling Styret ved Sjømannshjemmet i Stavern tok ansvaret for driften av Sjømennenes minnehall, men midlene til vedlikehold tok fort slutt, og i mange år måtte man basere seg på kronerulling og donasjoner fra bl.a. Norges Rederiforbund. Først i 1982 bevilget Miljøverndepartementet midler til omfattende reparasjoner.

Statsbygg overtok driften i 1989, og man ble raskt klar over at den pyramideformede steinbygningen bød på spesielle utfordringer. Plasseringen på en knaus i havgapet gjør den svært utsatt for vær og vind, og da hallen sto avlåst under siste krig ble den utsatt for vann- og fuktskader som fortsatt preget bygningen da Statsbygg foretok en tilstandsanalyse ved årtusenskiftet.

- Malingen inne i hallen flasket av, ventilasjonsanlegget fungerte ikke og hele konstruksjonen sto i vann. Fugene var så skadet at du kunne få en hånd inn mellom steinene i fasaden, forteller eiendomsforvalter Steinar Olsen i Statsbygg.

Forsket på fuger Tidligere reparasjoner var utført med materialer som ikke tålte tidens tann. For ekspertgruppen fra Statsbygg og Byggforsk var utfordringen ikke minst at det kun må brukes naturlige materialer i kulturhistoriske bygg. Prøver fra byggets overflate og nitide analyser av vær- og vindforhold var viktige ledd i prosessen med å utvikle riktig fugemasse, som nøyte ble utprøvd hos Byggforsk før den ble tatt i

Fakta

Sjømennens minnehall i Stavern ble innviet av Kong Haakon i 1926. Opprinnelig reist for å hedre de som omkom på havet under 1. verdenskrig, men omfatter også sjøfolk som mistet livet under 2. verdenskrig. Nasjonalmonument, fredet som kulturminne i 2003. De siste fem årene har Statsbygg rehabilitert Sjømennenes minnehall for 11,8 millioner kroner.

> bruk. Etter å ha lagt to kilometer fuger utvendig, ventet man ett år for å se hvor tett det ble før man tok fatt på innvendige overflater.

Samarbeid med Riksantikvaren – Ny kobbertecking av tak over inngangen ble valgt i samråd med Riksantikvaren, som har hatt en sentral rolle gjennom hele prosjektet. Og da vinduene i toppen av pyramiden skulle tilbakeføres til det opprinnelige ble også Nidarosdomens eksperter trukket inn i arbeidet, forteller Olsen. I 2005 var hallen totalt renoverert inn- og utvendig. Ikke minst hadde den fått nytt klima-

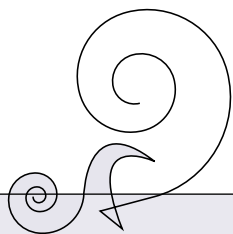
anlegg – et svært viktig våpen i kampen mot de kontinuerlige fuktangrepene steinbygningen er utsatt for.

Eiendomsforvalteren synes restaureringsarbeidet har vært en krevende og spennende prosess.

- Vi måtte ta mange valg underveis, uten å ha noen fasit. Mange mennesker har vært involvert og vi har lært mye av spesialister i inn- og utland, sier Steinar Olsen, som har sørget for at hele prosessen er grundig dokumentert. Det skulle gjøre jobben atskillig lettere når bygget må restaureres på ny om cirka 20 år.]

Under åpningen i 1926 skrev Herman Wildenwey en lyrisk hilsen i Minnehallens gjestebok. Mange år senere ble denne hugget inn i fjellet nedenfor Minnehallen.

Puslespillet på Bygdøy

I en stor plathall på Bygdøy ligger 10 000 biter til et enormt puslespill. Bjelker, panel, parkett, listverk, dører og vinduer som i løpet av året skal på plass i Kongsgården. Å si at den kongelige sommerresidens blir «som ny» ville være galt, men den blir i bedre stand enn den noen gang har vært.

– Det hadde antakelige vært enklere å bygge nytt, sier prosjektleder Oddvar de Brucc spøkefullt. Bygningen har bokstavelig talt vært plukket fra hverandre. Vinduer og dører er tatt ut, paneler og gulv fjernet. En kilometer med råttent tømmer er tatt ut av gulv, tak og vegger og erstattet av nytt. Huset er blitt jekket opp for å få reparert grunnmuren.

– Kongsgården er en laftet trebygning, og det var gått råte i de bærende konstruksjoner i både tak, vegger og gulv. Da var det ingen annen måte å gjøre det på. Alt måtte ut.

Nøyaktig registrering Alt som kunne tas vare på, er tatt vare på. Stokker som bare delvis var råteskadet er for eksempel ikke skiftet ut. I stedet er nytt treverk felt inn. Hver eneste bit av gulv, panelbord, list og spikerslag er behørig nummerert for å kunne settes tilbake på sin opprinnelige plass.

– Vi har utviklet et eget dataverktøy for å registrere hvert enkelt bygningselement. Erfaringene herfra vil komme til nytte i senere prosjekter, sier de Brucc.

Ikke kosmetikk Det er ikke av kosmetiske grunner arbeidet gjøres så grundig. Selv bygningsdetaljer som senere blir skjult under maling, gulv eller panel blir satt nøyaktig på plass.

– Kongsgården er ved siden av Ladegården blant de få 1700-tallshusene som er igjen i Oslo. Den har stor arkitektonisk og kulturhistorisk verdi. I tillegg har den stor symbolsk verdi som kongelig sommerresidens. Ingen annen bygning i Norge har vært kongebolig så lenge som Bygdøy Kongsgård, sier de Brucc.

– Det arbeidet vi gjør nå innebærer både reparasjon av bærende konstruksjon, restaurering av rom og overflater fra 1700-, 1800- og 1900-tallet og modernisering av vann, avløp og elektrisk anlegg. Vi skal både ta vare på bygningens historie og gjøre den moderne og funksjonell for framtidig bruk.

Tekst: Morten Ryen/Fete typer

Foto: Thomas Bjørnflaten – nyebilder.no/og arkiv

Kongsgården slik den var – og skal bli

Dronning Maud, kronprins Olav og Kong Haakon på trappen ut mot hagen

Stuen ut mot hagen en gang tidlig på 1900-tallet

Statsbygg forvalter en rekke eiendommer med stor nasjonal og kulturhistorisk betydning. De fleste av disse eiendommene er i daglig bruk, noe som byr på store utfordringer. Å finne balansen mellom verneinteresser og brukerens behov kan være vanskelig. Likevel er det god samfunnsøkonomi i å ta vare på gamle bygninger. Det er billigere å vedlikeholde enn å reparere. Bevaring av bygningsarven gir også allmennheten anledning til å oppleve nasjonens historie og utvikling gjennom arkitekturen.

KULTURMINNER

Utvendig er Kongsgården kledd i plast, og innendørs hersker det hektisk aktivitet for å få alle biter tilbake på plass.

Christian Rantzau kommer til Norge som stattholder og begynner bygging av Kongsgården.

1732

Bygningen står nesten ferdig, reist i all hast av rått tømmer.

1733

De første råteskadene oppdages.

1739

Nye skader oppdages.

1755

Den nye stattholderen klager over at Kongsgården ikke er tidsmessig.

1770

Hastverksarbeid Det var stattholder Christian Rantzau som fikk reist Kongsgården på et snaut år i anledning av at Christian 6. skulle besøke Norge i 1733.

– For å få bygningene ferdig i tide ble det slurvet og kuttet mange svinger, sier rådgivende ingeniør Eli Grøttheim fra Multiconsult.

– Blant annet hadde tømmeret som ble brukt ikke tørket skikkelig, noe som gjorde at de første råteskadene ble oppdaget bare seks år senere.

Det dårlige arbeidet som ble gjort i starten har fulgt bygget i alle år.

– Hver eneste stattholder skrøt av hvilke arbeid han selv hadde fått gjort på bygningen og klaget over hvilket slett arbeid forgjengeren hadde gjort. Men ingen sørget i virkeligheten for å sette bygningen ordentlig i stand, så forfallet fortsatte.

Siste gang bygget ble pusset ordentlig opp var i 1906, men også det arbeidet var preget av hastverk. Det var om å gjøre å få stedet i stand til Norges nye konge.

Forundersøkelser Før restaureringsarbeidet ble satt i gang gjorde Statsbygg en grundig teknisk undersøkelse av bygget for å kartlegge omfanget av hva som måtte eller burde gjøres.

– Det var et meget godt og viktig arbeid Statsbygg der gjorde, sier Eli Grøttheim.

– Om en ikke gjør slike undersøkelser på forhånd, er det vanskelig både å budsjettere og planlegge arbeidet. Overraskelser kan dukke opp når som helst, slik en har sett i andre tilfeller.

Denne gangen var det ingen overraskelser. Bygget blir ferdig i tide og trygt innenfor de budsjetterte rammene.

– Prisen ser ut til å komme under de 167 millioner vi hadde budsjettert med. Den ekstra rammen på 33 millioner vi fikk fra Stortinget kommer vi ikke til å få bruk for, sier Oddvar de Bruccq formøyd.

Takk til svenskene Kongsgården ligger vakkert til ved inngangen til Bygdøy, et viktig rekreasjonsområde for Oslos innbyggere. Og det er nettopp fordi Kongsgården ligger her, området ikke forlengst er bygd ut som villastrøk.

– Opprinnelig hørte hele Bygdøy til Kongsgården, men på slutten av 1700-tallet gjorde pengemangel at deler av Bygdøy ble solgt til private som ville ha sommersteder her, sier Eli Grøttheim.

– Etter 1814 ville Stortinget selge både bygningen og mer av eiendommen, men svensk kongen Karl Johan satte foten ned. Han kjøpte selv Kongsgården for private midler og gjorde området tilgjengelig for allmennheten, visstnok inspirert av Boulogneskogen og Vincenneskogen i Paris. Oscar II fulgte opp og kjøpte tilbake flere private eiendommer på Bygdøy.

Så neste gang du soler deg på Huk eller rusler gjennom skogen på Bygdøy: Send noen vennlige tanker til svensk kongene.]

Kongsgården var kanskje den første bygning i Norge med korridor.

I plasthallen er hver eneste list og planke nummerert og merket.

Olav Fossum passer på at panelen kommer tilbake på riktig plass.

Kongsgården får stukk-tak, store doble dører og lysere farger.

1776

Kongsgården får nye vinduer.

1810

Kong Christian Fredrik bor på Kongsgården om sommeren før han må forlate Norge.

1814

Kongsgården pusses opp for Norges nye konge.

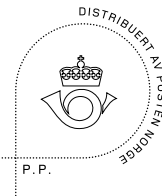
1906

Kong Olav bruker Kongsgården for siste gang.

1990

A
PRIORITERT
PRIORITAIRE

NORGE

Returadresse:
Statsbygg,
Postboks 8106 Dep
0032 Oslo

SLIK GJØR DE DET... i Malmö

Västra Hamnen – Byøkologisk utvikling i Malmö

Tekst: Mirjana Rødningen

Foto: Statsbygg

Les: www.malmo.se/bostadbygge

Västra Hamnen er et landområde skapt av mennesker. Havbunnen har vært fylt ut i etapper siden 1700-tallet for å gi mer plass til industrien. Etter oppløsningen av industrisamfunnet i slutten av 1980-årene, startet bærekraftig urbanisering av området. En helt ny bydel har begynt å ta form med etter hvert 600 leiligheter, villaer, rekkehus, næring, arbeidsplasser, skoler og ikke minst grønne områder og strender.

For å sikre miljøsikkerhet i området, har Malmö fått tildelt statlige miljøbidrag fra det

lokale investeringsprogrammet, LIP. Området fungerer også som motor i Malmös omstilling til økologisk bærekraft.

Bo01 Metamorfose av Västra Hamnen startet med beslutningen at den Europeiske boligutstillingen Bo01 skulle legges til området i 2001. Temaet var økologisk og menneskelig bærekraft. Staten satte av cirka 250 millioner svenske kroner for ulike miljøtiltak. Planlegging av bygninger og byrom la forholdene til rette for

integrasjon – og videreførte ikke segregeringen man ofte ser når kapitalinnbringende sjøsider bygges ut.

Bo01 har vekket sterk internasjonal interesse. Omtrent 800 grupper fra hele verden besøker Bo01 hvert år. Den byøkologiske utviklingen i Västra Hamnen omtales rundt om i verden.

De ambisiøse målene for Bo01 videreføres til utviklingen av resten av Västra Hamnen, og setter fokus på sosial og økonomisk bærekraft i tillegg.